

OPDRACHTVERLENING
JONGERENWERK EN
JEUGDCOACHES
2026-2030

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	3
2. Onze ambitie voor het jongerenwerk	6
3. Jeugd- en jongerenwerk in Nijmegen	8
4. Uitdagingen voor jongeren en jongerenwerk	10
5. De doelgroep van het jongerenwerk	13
6. De Leidende principes	14
7. Welke opgaven staan centraal?	15
1. Opgroeien in de samenleving van nu	16
2. Sterke sociale basis, de beweging naar voren	21
3. Jeugdcriminaliteit en overlast	23
4. Vakmanschap en samenwerken	26
5. Slimmer investeren en rijker verantwoorden	27
8. Keuzes maken	28
9. Financiën	29
10. Het vervolg	30
Bijlage Achtergrondinformatie jongerenwerk	31

Voorwoord

Iedere jongere in Nijmegen heeft het recht¹ om gezond en veilig op te groeien en de ruimte te krijgen om zijn of haar talenten te ontwikkelen. Vanuit de pedagogische basis geeft het jongerenwerk² hier mede invulling aan. Jongerenwerkers zijn van onschatbare waarde in het versterken van de sociale veerkracht en vaardigheden van jongeren die in de basis op achterstand staan. Hiermee creëert het jongerenwerk gelijke kansen voor jongeren in een sociaal kwetsbare situatie.

Het jongerenwerk is actief in de leefwereld van jongeren en legt de verbinding tussen thuis, de school, online en de omgeving. Vanuit een betekenisvolle relatie met jongeren bieden jongerenwerkers coachende begeleiding en werken zij preventief aan het versterken van beschermende factoren. Jongerenwerkers motiveren jongeren om zelf vorm en inhoud aan activiteiten te geven, leren hun om op een positieve manier hun stem te laten horen en versterken hiermee de invloed die jongeren uit kunnen oefenen op zaken die zij belangrijk vinden.

In dit document leest u de uitgangspunten en opgaven voor het jongerenwerk 2026-2030. We bouwen voort op wat we in Nijmegen al hebben bereikt en scherpen de opdracht op een aantal beleidsdoelstellingen aan. We maken helder waar het jongerenwerk wel en niet van is. Samen met partners benutten we 2025 als ontwikkel- en implementatiejaar waarin we de uitgangspunten en opgaven verder uitwerken.

¹ [Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind - Kinderrechten.nl](https://www.internationalcovenantonchildrensrights.nl/)

² Voor de leesbaarheid van dit stuk vatten we jongerenwerkers en jeugdcoaches samen onder de noemer jongerenwerk. In hoofdstuk 3 leggen we het verschil tussen beide beroepsgroepen uit. Wanneer we doelen op jeugdcoaches dan benoemen we dit expliciet.

1. Inleiding

Het jongerenwerk is een onmisbare speler in de sociale basis. Midden in de samenleving, actief in de off- en online leefwereld, op school, thuis en op straat. Jongerenwerkers leggen verbinding met jongeren, ouders, bewoners en netwerkpartners.

Het jongerenwerk sluit aan op de leefwereld van jongeren en werkt aan een relatie van wederzijds respect en vertrouwen die voor zowel een jongere als een professional en de omgeving van betekenis is. Door gebruik te maken van verschillende methodieken en interventies heeft het jongerenwerk een positieve invloed op meerdere leefgebieden.

We bouwen voort op de sterke kanten van het jongerenwerk en de jeugdcoaches. Het jongerenwerk is onderdeel van de stedelijke welzijnsorganisatie Bindkracht10. Samen met het kinderwerk heeft het jongerenwerk een solide basis in vrijwel alle Nijmeegse wijken en bereikt het een brede doelgroep van 0 tot 23 jaar. De jeugdcoaches zijn in hun aanpak gericht op jongeren met een evidente straatcultuur. Zowel ambulante als met de interventie School-Werk, Fit helpen zij overlast te voorkomen en waar nodig jongeren weer terug op de rails te krijgen.

We waarderen de inzet van de Nijmeegse jongerenwerkers en jeugdcoaches, maar zien ook dat er op onderdelen verbetering nodig is. Verbeteringen die de kracht van het jongerenwerk beter weet te benutten en impact kan hebben op een aantal belangrijke vraagstukken op de verschillende beleidsterreinen welzijn, jeugd, onderwijs en veiligheid.

Deze vraagstukken doen zich voor in onze huidige samenleving en hebben een impact op jongeren, ouders en andere opvoeders. We vertalen deze vraagstukken naar een vijftal opgaven:

- 1) Opgroeien in de samenleving van nu
Onderwerpen als de online leefwereld, polarisatie, schulden en eenzaamheid hebben een zichtbare impact op de ontwikkeling van jongeren. We vinden het belangrijk dat het jongerenwerk kan inspelen op ontwikkelingen in de samenleving en dit kan vertalen naar een methodische aanpak.
- 2) De sociale basis, de beweging naar voren
We bouwen in Nijmegen aan een sterke sociale basis en een stevige pedagogische basisinfrastructuur die jongeren optimaal steunt in hun ontwikkeling. De preventieve inzet van het jongerenwerk kan de mentale gezondheid van jongeren versterken en geïndiceerde vormen van jeugdhulp voorkomen, verkorten en versnellen.
- 3) Jeugdcriminaliteit en overlast
Het jongerenwerk kan een wezenlijke bijdrage leveren in het voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast en criminaliteit. Dit vraagt om een stevige samenwerking met netwerkpartners, een methodische aanpak en affiniteit met de doelgroep.
- 4) Samenwerken en vakmanschap
Jongerenwerkers zijn door hun integrale en methodische inzet op de domeinen thuis, school en vrije tijd een belangrijke netwerkpartner. Op verschillende vraagstukken is een gezamenlijke aanpak nodig die begint bij een goede samenwerking. Het is daarbij

van belang dat jongerenwerkers en jeugdcoaches in kennis, expertise en vaardigheden optimaal zijn toegerust zodat zij methodisch kunnen werken.

5) Slimmer investeren en rijker verantwoorden

Het effect van het jongerenwerk op verschillende vraagstukken laat zich moeilijk meten. Dit is jammer want hierdoor wordt het jongerenwerk niet altijd op waarde ingeschat. Rijker verantwoorden begint met informatie-gestuurd werken, meer focus op de doelgroep en op vraagstukken waar het jongerenwerk een wezenlijk verschil kan maken.

Deze opgaven vragen om herijking van de huidige opdracht van het jeugd- en jongerenwerk. Bovengenoemde opgaven zijn een antwoord op verschillende doelstellingen in de stadsbegroting en sluiten aan bij verschillende beleidskaders van de gemeente. De belangrijkste die we hier onder noemen zijn:

- [Het regionaal jeugdbeleid Samen kleuren we de toekomst 2023-2028](#),
- [Het Integraal Veiligheidsplan 2022-2026 Nijmegen](#),
- [Uitvoeringsplan Gelijkwaardige kansen in het onderwijs](#)

Ook leggen we de verbinding met andere (uitvoerings)plannen en ontwikkelingen in de stad, zoals:

- [Uitvoeringsagenda duurzame jeugdhulp](#)
- [Perspectief voor onze jeugd](#) (Preventie met Gezag)
- [Sturen op een sterke sociale basis](#)

De aanscherping van de opdracht begint vanuit onze visie op jongeren, de samenleving en onze kijk op het jongerenwerk. Deze nota vormt de basis voor de opdrachtverlening aan het jongerenwerk over de periode 2026-2030. Samen met partijen uit het zorg- en veiligheidsdomein hebben we eind 2024 leidende principes geformuleerd. Met het jongerenwerk en de jeugdcoaches zijn gesprekken gevoerd om op onderdelen meer focus aan te brengen, te werken aan meer methodische onderbouwing, een scherpere opdrachtverlening vanuit de gemeente en de impact van het jongerenwerk beter meetbaar te maken. Voor het schrijven van deze nota is advies ingewonnen bij Jolanda Sonneveld³, Youth Spot⁴, en Jan Dirk de Jong⁵. Daarnaast is relevante wetenschappelijke literatuur geraadpleegd.

Leeswijzer

Deze nota Opdracht Jongerenwerk en Jeugdcoaches 2026-2030 vormt de basis voor de opdrachtverlening meerjarige-subsidie jongerenwerk en geldt als leidraad voor de uitvoeringstaken jeugdcoaches.

In het schrijven hanteren we de termen jongerenwerk en jongerenwerkers waarmee we voor de leesbaarheid ook doelen op jeugdcoaches. Tenzij het voor de inhoud noodzakelijk

³ Jolanda Sonneveld is als programmamanager verbonden aan Sociaal Werk Nederland

⁴ Youth Spot is het onderzoeksprogramma van het lectoraat jongerenwerk Hogeschool Amsterdam

⁵ Jan Dirk de Jong is lector jeugdcriminaliteit aan de Hogeschool Leiden

is om beide beroepsgroepen afzonderlijk te noemen.

In Hoofdstuk 2 gaan we in op onze ambitie voor het jongerenwerk waarbij we refereren aan de visie op jeugd zoals verwoord in de beleidsaanpak sociale basis. Hoofdstuk 3 omschrijft het palet aan organisaties in de pedagogische basisinfrastructuur en maken we een duidelijk onderscheidt tussen het jongerenwerk en de jeugdcoaches.

In Hoofdstuk 4 staan we stil bij de uitdagingen van jongeren in onze samenleving en wat dit vraagt van het jongerenwerk. In het verlengde hiervan brengen we in Hoofdstuk 5 focus aan op de preventieve doelgroepen van het jongerenwerk.

Vanuit een zestal leidende principes voor het jongerenwerk (Hoofdstuk 6) geven we in Hoofdstuk 7 een opsomming van de 5 opgaven voor het jongerenwerk en de jeugdcoaches. Bij elk onderdeel geven we in kleur aan of de opdracht zich richt op alleen het jongerenwerk (blauw), de jeugdcoaches (groen) of op beide (rood).

In Hoofdstuk 8 vatten we de opdrachten en opgaven samen en maken deze concreet in formatieve inzet. Hierbij maken we in Hoofdstuk 9 duidelijk hoe we dit financieel voor de komende jaren willen begroten. De nota sluit af met uitleg over het vervolg (Hoofdstuk 10) en de bijlagen (11). Hier vindt u meer uitleg over de doelgroep en multi-methodische basis van het jongerenwerk en staan we stil bij de beschermende factoren die randvoorwaardelijk zijn voor een gezonde en veilige ontwikkeling van jongeren.

2. Onze ambitie voor het jongerenwerk

Onze jeugd heeft de toekomst. Kinderen geven, net als volwassenen, de samenleving kleur en vorm. Zij zijn de volgende generatie volwassenen die in de wereld van morgen als vrijwilliger, professional, als opvoeder en burger een bijdrage leveren aan welzijn, welvaart en de democratische rechtstaat. Investeren in goed onderwijs, in gelijke ontwikkelkansen en kunnen opgroeien in een gezonde-, sociale- en veilige omgeving is mede om die reden belangrijk.

Het gaat goed met veel jongeren in Nijmegen. De meeste jongeren gaan naar school en ronden hun opleiding af, ruim driekwart van de jongeren sport regelmatig en heeft een breed steunend netwerk⁶. Toch zien we een groeiende groep jongeren die in hun ontwikkeling naar volwassenheid ondersteuning nodig heeft. Ruim 1 op de 7 kinderen ontvangt in Nijmegen een vorm van jeugdhulp⁷. Meer dan de helft van de Nijmeegse jongeren zegt psychische problemen te ondervinden zoals stress, eenzaamheid en somberheid⁸. Zeker 1 op de 5 jongeren groeit in een sociaal-maatschappelijke en economische achterstand op.

Onze visie op het jongerenwerk baseren we onze kijk op jeugd zoals die is geformuleerd voor de sociale basis en de aanpak op veiligheid.

Onze visie op jeugd

Met het overgrote deel van de Nijmeegse jongeren gaat het goed. Zij zitten lekker in hun vel, groeien op in veilige (gezins)situaties, krijgen van jongs af aan passende normen en waarden aangeleerd en zijn omringd met vrienden en familie die hen ondersteunen en het juiste voorbeeld geven. In de gemeente Nijmegen doen we er alles aan om hieraan bij te dragen.

Hobbels en problemen bij opgroeien en opvoeden komt iedereen in zijn/ haar leven tegen. We geloven daarbij in het oplossend vermogen en de eigen regie van kinderen, gezinnen, hun informele netwerk en leefomgeving. Niet ieder probleem hoeft aangepakt te worden met de inzet van professionals.

Soms is professionele hulp en ondersteuning wel nodig. Of is betrokkenheid van justitie onvermijdelijk door de verkeerde keuze(s) die een jongere heeft gemaakt. Ook dan vinden we het belangrijk om zoveel mogelijk te blijven kijken naar de wens en behoeften van de jongere zelf. Hoe kunnen zij en hun omgeving zoveel mogelijk versterkt worden, zodat zij uiteindelijk weer zelf verder kunnen.

Onze ambitie voor het jongerenwerk

Iedere jongere in een sociaal kwetsbare situatie verdient onze aandacht en tegelijkertijd erkennen we de enorme sociale veerkracht en vitaliteit van jongeren. We bouwen verder aan een professioneel jongerenwerk in Nijmegen dat investeert in jongeren die in een achterstandssituatie opgroeien en hiermee gelijke kansen creëert. Samen met vrijwilligers,

⁶ Stadsdeelprogrammeren jeugd, gemeente Nijmegen 2024

⁷ Stadsrekening 2023

⁸ GALA, gemeente Nijmegen 2023-2024

ouders en opvoeders, jeugd- en sportwerkers, docenten, jeugdboa's en jeugd- en wijkagenten vormen jongerenwerkers en jeugdcoaches de pedagogische basis rondom jongeren. Het jongerenwerk biedt samen met deze partners een vangnet én springplank met als doel dat jongeren zich (naar vermogen) optimaal kunnen ontwikkelen naar volwassenheid. Het jongerenwerk voorkomt dat jongeren uit de rails raken en biedt een helpende hand als dit toch gebeurt. Het jongerenwerk biedt perspectief maar stelt ook grenzen. Jongerenwerkers leveren een wezenlijke bijdrage aan een sterke en veilige sociale basis in de driehoek school, thuis en omgeving.

3. Jeugd- en jongerenwerk in Nijmegen

In de verschillende Nijmeegse stadsdelen houden informele- en professionele partijen zich in de sociale basis actief met jongeren bezig. Denk aan sportverenigingen, cultuurorganisaties, informele projecten die activiteiten in de wijk organiseren, soms in combinatie met (huiswerk)begeleiding zoals Move Nijmegen en het project Amaana. Denk ook aan interventies als Futsal Chabbab en Alleen Jij Bepaalt. Deze interventies richten zich op een specifieke groep jongeren en hebben een duidelijk preventief doel om o.a. schooluitval, overlast en criminaliteit te voorkomen. In deze opdracht richten we ons op 2 partijen die zich vanuit een breed palet aan methodische interventies met jongeren bezighouden. Dit zijn:

1. Jongerenwerk van Bindkracht10

Stedelijk jongerenwerk in alle stadsdelen, onderdeel van het bredere welzijns- en kinderwerk. Het jongerenwerk omvat 26,5 FTE en richt zich op alle jongeren in de leeftijd van 10 tot 23 jaar met focus op jongeren in een sociaal kwetsbare situatie.

Het jongerenwerk richt zich op:

- a. Het aanwezig zijn in- en verbinding van- de verschillende leefwerelden van jongeren, en de laagdrempelige bereikbaarheid van jongerenwerkers;
- b. Het werken aan een betekenisvolle en gelijkwaardige relatie met jongeren;
- c. De nadruk op een positieve identiteitsontwikkeling met aandacht voor talentontwikkeling en het versterken van de sociale veerkracht;
- d. Het actief betrekken van jongeren bij het organiseren van activiteiten waarbij zij regie en verantwoordelijkheid krijgen;
- e. De multi-methodische aanpak waarbij het jongerenwerk actief de samenwerking zoekt met partijen in het zorg- en veiligheidsdomein.

2. Jeugdcoaches gemeente Nijmegen

Gemeentelijke Jeugdcoaches met ambulante inzet in een aantal Nijmeegse focusgebieden en vooral gericht op de doelgroep jeugd en veiligheid. Het team jeugdcoaches omvat 8,5 fte. Hiervan is 4,5 fte voor inzet op de interventie School-Werk-Fit en op het voortgezet speciaal onderwijs. De overige 4 FTE verzorgt de ambulante inzet. Zij richten zich op:

- a. Het vanuit straat- en ervaringskennis maken van contact met jongeren die binnen een sterke straatcultuur opgroeien;
- b. Het werken aan een gelijkwaardige vertrouwensband – gebaseerd op wederkerigheid - met jongeren met ruimte voor het bieden van perspectief en het stellen van grenzen;
- c. De samenwerking met partners in het zorg- en veiligheidsdomein waardoor een effectieve inzet op het voorkomen en terugdringen van overlast en criminaliteit wordt bereikt;
- d. Met de interventie School-WerkFit weten jeugdcoaches jongeren weer op de rails te krijgen en perspectief te bieden op een afgeronde opleiding en werk.

We maken onderscheid tussen jongerenwerkers en jeugdcoaches. Het jongerenwerk is een beroepsgroep die valt onder de landelijke beroepscode Professionals in het Sociaal Werk⁹. Jeugdcoaches zijn gemeentelijke jeugdwerkers die vallen onder de gemeentelijke uitvoering.

Voor het jongerenwerk hanteren we de volgende definitie:

Het jongerenwerk is een voorziening in de pedagogische basisinfrastructuur.

Jongerenwerkers focussen zich op de begeleiding van jongeren die steun nodig hebben bij het volwassen worden¹⁰.

Voor de jeugdcoaches hanteren we de volgende definitie:

Jeugdcoaches zijn gemeentelijke jeugdwerkers die actief zijn op straat en in het voortgezet speciaal onderwijs. Zij richten zich op de begeleiding van jongeren die een hoger risico lopen tot het plegen van overlast of crimineel gedrag (doelgroep Jeugd en Veiligheid) en vroegtijdig schoolverlaters.

⁹ Beroepscode BSPW

¹⁰ NJI en verwijzing [infographic](#)

4. Uitdagingen voor jongeren en jongerenwerk

Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat jongeren in deze tijd te maken hebben met een aantal uitdagingen. Hieronder staan de meest voorkomende genoemd.

1. *Mentale druk en eenzaamheid*

Meer dan de helft van de Nijmeegse jongeren ervaart psychische problemen zoals stress, eenzaamheid en somberheid. Het aantal jongeren met mentale problemen neemt landelijk toe¹¹. Zo kampte in 2017 nog 1 op de 5 jongeren (19,7%) met mentale problemen, in 2023 is dit aantal gestegen naar 30,5%. In het begin van deze eeuw kampte ‘slechts’ 1 op de 27 jongeren met mentale problemen¹².

De invloed van sociale media, de nadruk op zelfrealisatie (het beste uit jezelf halen), eigen regie en eigen verantwoordelijkheid maken dat jongeren prestatiedruk als mentaal belastend ervaren. De nadruk in onze samenleving op het individu verhoudt zich minder goed met de behoefte van jongeren aan verbinding en interactie.

Jeugdgroepen zijn steeds meer fluïde en jongeren treffen elkaar vaker online in hun eigen bubbel. Het ontmoeten van leeftijdsgenoten met een andere achtergrond staat onder druk. Meer jongeren voelen zich eenzaam. Bijna 11 procent van de Nederlandse bevolking van 15 jaar of ouder voelde zich sterk eenzaam in 2023¹³. Emotionele eenzaamheid (missen van een hechte band) komt het vaakst voor onder 15- tot 25-jarigen: 14 procent van hen voelde zich sterk emotioneel eenzaam.

2. *Toename gebruik jeugdhulp*

Waar normaliseren op zijn plaats is vertaald het gedrag van jongeren in hun ontwikkeling zich steeds vaker in een diagnose waar individuele hulp en behandeling als oplossing en recht gezien wordt¹⁴. Terwijl veel mentale problematiek bij jongeren een sociaal-maatschappelijke oorzaak heeft. In de wijk Nijmegen-Noord zien we in relatief aantal de hoogste toename van jeugdzorg, terwijl dit een welvarende wijk is.

3. *Kansenongelijkheid en onderwijsachterstanden*

Onze samenleving zorgt voor een groeiende kloof tussen jongeren met veel kansen en jongeren met weinig kansen. In Nijmegen groeit ongeveer 1 op de 5 jongeren op in armoede of een moeilijke thuissituatie. In wijken met meer achterstanden hebben jongeren vaker te maken met problemen zoals lage inkomens, schulden, werkloosheid, weinig voorzieningen en onveiligheid^{15/16}. Dat maakt dat steeds meer jongeren achterstanden moeten overbruggen en opgroeien in een sociaal kwetsbare situatie¹⁷. Deze jongeren voelen zich vaak buitengesloten, waardoor ze zich verwijderen van de

¹¹ Peilstation-onderzoek scholieren 12-18 mentale problemen, Trimbos Instituut

¹² [Andere kijk op jeugdzorggebruik](#), NJI 2023

¹³ [1 op de 10 mensen sterk eenzaam in 2023 | CBS](#)

¹⁴ Nieuw kinderrecht, het recht om te falen. Mulock Houwer-lezing, Bert Wienen

¹⁵ Betere ondersteuning voor kwetsbare jongeren in Amsterdam. UVA Boendermaker, L., van Goor, R., & Jonkman 2020.

¹⁶ Stads en wijkmonitor gemeente Nijmegen 2024

¹⁷ Hoe ongelijk is Nederland, Kremer, Bovens, Schrijvers & Went, 2014

samenleving en vertrouwen verliezen¹⁸. Intolerantie tegenover jongeren met een migratie- of vluchtachtergrond neemt toe, wat hun kansen om mee te doen in de maatschappij nog kleiner maakt¹⁹.

Bovenstaande uitdagingen vertalen zich ook naar uitdagingen voor het jongerenwerk, zoals:

1. *Complexere problematiek onder jongeren*

Zoals hierboven al aangegeven ervaren jongeren vaker psychische klachten, eenzaamheid en identiteitsvragen. Jongerenwerkers worden geconfronteerd met complexere situaties, zoals schulden, huiselijk geweld of criminaliteit. De grens tussen 'er voor een jongere zijn' en 'een jongere willen redden en hulp te verlenen' is fragiel. Waar houdt een vertrouwensrelatie op als een jongere strafbare feiten pleegt? Waar begint de eigen verantwoordelijkheid van een jongere? Het is belangrijk dat jongerenwerkers deze dilemma's bespreekbaar maken en hier in hun vakontwikkeling perspectief in ontwikkelen.

2. *Moeilijke positie in het zorg- en beleidslandschap*

De preventieve waarde van het jongerenwerk laat zich lastig meten. Daardoor is de toegevoegde waarde soms onduidelijk voor gemeentelijk beleidsmakers en netwerkpartners. Hoewel het jongerenwerk op verschillende domeinen inzet pleegt is de rol, taak en verantwoordelijkheid niet altijd duidelijk. Het is belangrijk dat jongerenwerkers hier zelf een duidelijk beeld van hebben en dit zo goed mogelijk weten te organiseren.

3. *Digitale kloof en online bereik*

Hoewel jongerenwerk steeds digitaler wordt, is het lastig om online écht contact te maken dat gelijkwaardig en vertrouwelijk is. Tegelijk groeit de wereld van jongeren online zó snel, dat professionals het tempo soms nauwelijks bij kunnen houden²⁰. De digitale kloof tussen jongeren met en zonder digitale vaardigheden vergroot de ongelijkheid in toegang tot informatie en ondersteuning.

4. *Diversiteit en inclusie*

Jongerenwerk moet aansluiten bij een superdiverse doelgroep: qua cultuur, religie, gender en meer. Er is niet altijd genoeg culturele sensitiviteit of ervaringsdeskundigheid in teams. Het is essentieel om inclusieve teams en werkwijzen te bouwen die representatief zijn voor de jongeren die we ondersteunen.

Voor jongeren is het belangrijk dat zij zich zo optimaal mogelijk naar volwassenheid ontwikkelen. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Het betekent enerzijds dat jongeren met een migratieachtergrond optimaal integreren, de taal spreken, de (ongeschreven) regels kennen en hiernaar kunnen handelen. Zij kunnen extra ondersteuning gebruiken om hun talenten te ontwikkelen. Het betekent anderzijds dat verschillen in achtergrond en cultuur exclusie in de hand werkt. Hoe zorg je ervoor jongeren met verschillende

¹⁸ Het jongerenwerk, een love tori. Stijn Sieckelinck, HVA 2022

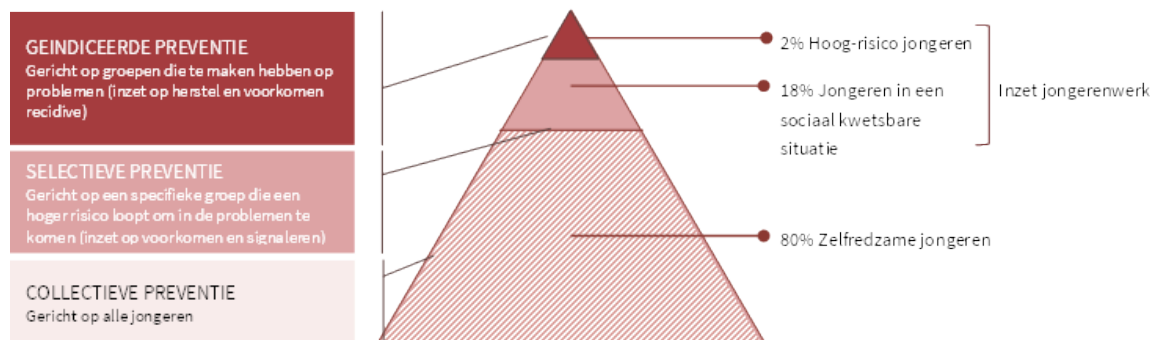
¹⁹ Opvoeden in de wijk, Metz, Judith; Todorović 2019

²⁰ [Online Jongerenwerk: Werken in de online leefwereld van jongeren](#)

achtergronden niet tegen- maar naast elkaar komen te staan. Het jongerenwerk biedt hier met het creëren van ontmoeting en verbinding kansen voor.

5. De doelgroep van het jongerenwerk

Het jongerenwerk is een inclusieve voorziening en is er voor alle jongeren in Nijmegen. Wel legt het jongerenwerk de focus op jongeren die opgroeien in een sociaal kwetsbare situatie. De jeugdcoaches richten zich ook op deze groep met focus op de doelgroep jongeren met een duidelijke straatcultuur.

Figuur 1: De verdeling doelgroepen jongeren in een sociaal kwetsbare situatie

Naar schatting²¹ groeit 20 procent van de jongeren in Nijmegen op in een kwetsbare situatie. Binnen de leeftijdsgroep 10-19 gaat dit om ca. 4000 jongeren (bron: stadmonitor 2024). Het gaat hier om jongeren die door een mix van factoren²² met een achterstand opgroeien en meer moeite moeten doen om deze achterstanden te overbruggen. Het belangrijk dat zij extra ondersteuning ontvangen en dat we hierbij (ongelijk) investeren.

We willen dat het jongerenwerk zich daarom meer dan nu richt op deze doelgroep. Dit komt ook naar voren in hoofdstuk 7, de opgaven voor het jongeren. Dit betekent:

1. Focus op selectieve preventie in plaats van collectieve- of universele preventie;
2. Deze doelgroep beter weten te bereiken door actief, zichtbaar en outreachend te zijn op de offline en online plekken (school, thuis en omgeving);
3. Hierin qua inzet, aanwezigheid en presentie ongelijk in te investeren;
4. Gebruik te maken van kwantitatieve en kwalitatieve data om de doelgroep beter in beeld te krijgen.

Dit betekent dat keuzes gemaakt moeten worden voor de inzet van het jongerenwerk. We willen dit verantwoord doen en gaan hierbij uit dat de bredere collectieve doelgroep voldoende zelfredzaam is. Zij groeien op in een omgeving met een sterk sociaal kapitaal met pro-sociale normen die hen voldoende steun bieden. Voor deze groep is er in de basis voldoende aanbod. Denk hierbij aan sport- en cultuurverenigingen en (commerciële) vormen van recreatie. Deze jongeren zijn vaak goed in staat om zelf initiatieven te ontplooien en in de samenleving mee te doen.

²¹ Berekening op grond van factoren als onderwijsniveau, armoede, jeugdzorg, criminaliteit, opgroeien in een aandachtswijk etc.

²² Denk aan factoren als opgroeien in armoede, in een wijk met weinig sociale voorzieningen, gescheiden ouders, kampen met een licht verstandelijke beperking, mentale problematiek etc.

6. De Leidende principes

Voor de opdrachtverlening aan het jongerenwerk stellen we als gemeente de ambities en uitgangspunten op. Samen met de partners in de stad heeft de gemeente eveneens een aantal leidende principes geformuleerd die richting geven aan de manier waarop we werken.

Deze zes leidende principes zijn:

Jongeren en hun leefwerelden staan centraal

Van *voor* naar *door* en *mét* jongeren

Uitgaan van de kracht, talenten en mogelijkheden van jongeren

Doen wat nodig is en werken vanuit de bedoeling

Samenwerken op basis van vertrouwen en een gedeelde visie

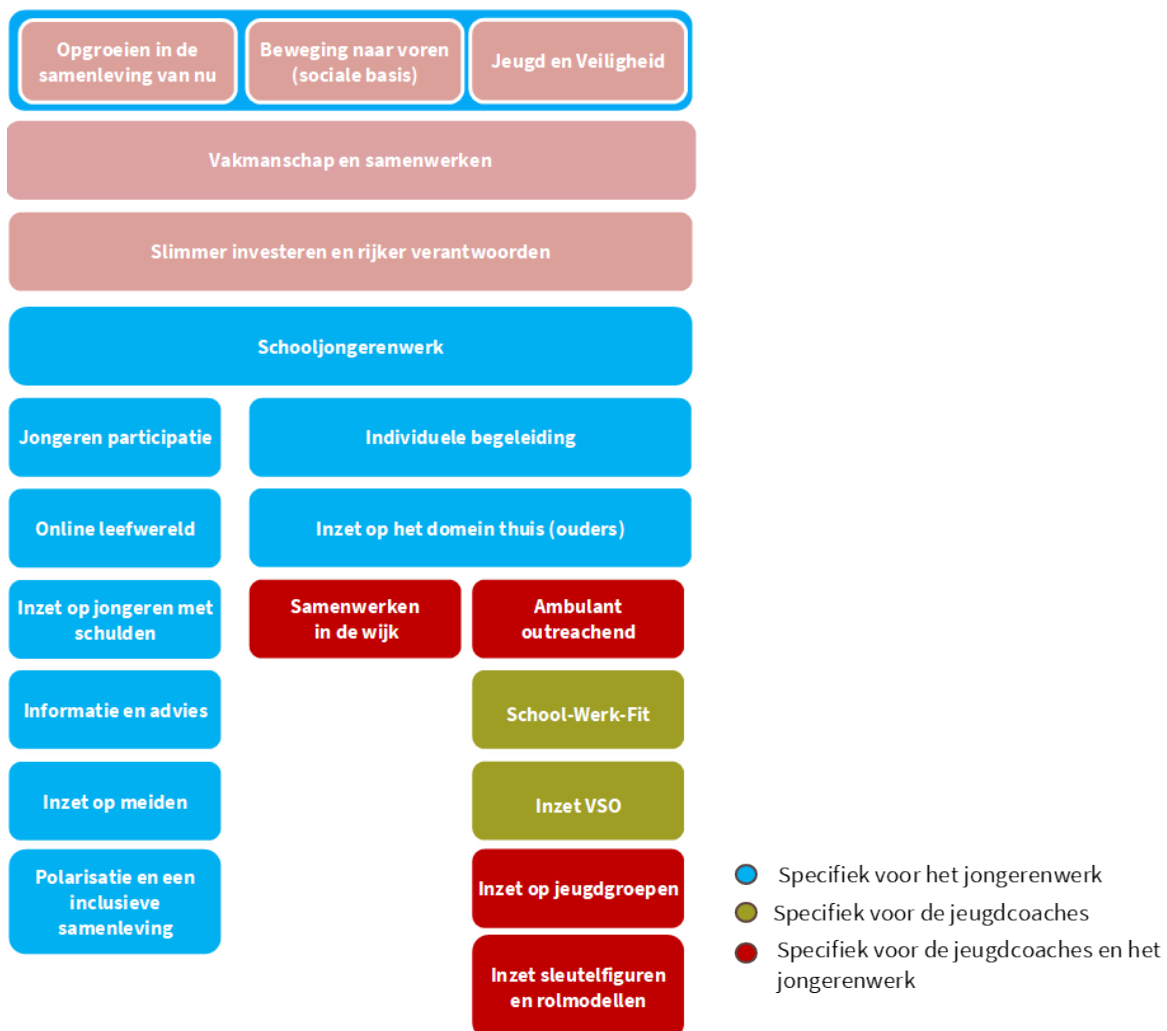
Methodisch werken en op impact verantwoorden

Wat betekent dit in praktijk?

We vertrekken niet vanuit het systeem, de regels of wat we te bieden hebben. Het jongerenwerk in Nijmegen richt zich op de jongeren zelf, op hun vraagstukken en behoeften. Jongeren hebben een actieve stem in het proces en worden aangemoedigd om zelf activiteiten te organiseren en het jongerenwerk mee vorm te geven. Het werk legt de focus op eigen verantwoordelijkheid, eigenaarschap en regie van jongeren. Het jongerenwerk vormt een belangrijke schakel in de samenleving, werkt samen met zorg- en veiligheidspartners, en heeft een gezamenlijke visie. De werkwijze is professioneel, methodisch onderbouwd, reflectief, en gericht op ontwikkeling, impact en verantwoording.

7. Welke opgaven staan centraal?

In dit hoofdstuk behandelen we een aantal ontwikkelingen in de Nijmeegse samenleving die van invloed zijn op het leven van jongeren en die de ontwikkeling van jongeren negatief kunnen beïnvloeden. Het is nodig om hier tijdig op te acteren en we zien hierbij een belangrijke rol voor het jongerenwerk. Deze rol is niet nieuw, voor een deel bouwen we voort op de inzet die het jongerenwerk al uitvoert en die we willen versterken. We maken in dit hoofdstuk een onderscheid tussen de inzet van jeugdcoaches en het jongerenwerk. We vertalen de genoemde ontwikkelingen in 5 opgaven. Daarna beschrijven we hoe dit zich vertaalt naar de verschillende onderdelen van het werk. In onderstaand schema is dit overzichtelijk weergegeven.

Figuur 2. De opgaven voor het jongerenwerk schematisch weergegeven

Hieronder beschrijven we 5 opgaven waar jongeren te maken hebben en wat we hierin van het jongerenwerk verwachten. Wanneer onderdelen alleen betrekking hebben op de jeugdcoaches of zij hierin gezamenlijk optrekken dan benoemen we dit expliciet.

1. Opgroeien in de samenleving van nu

We verwachten dat het jongerenwerk inspeelt op belangrijke uitdagingen en kwetsbaarheden van jongeren. Deze inzet is goed methodisch onderbouwd, ontwikkelingsgericht, passend bij de leefwereld en de hedendaagse samenleving en vanuit een gezamenlijke analyse op de problematiek in de verschillende Nijmeegse wijken.

1.1. Jongerenparticipatie

Meedoen, eigen regie en verantwoordelijkheid zijn belangrijke pijlers in onze samenleving die ook voor jongeren gelden. Uitgaan van de kracht en mogelijkheden van jongeren betekent ook dat we hen stimuleren en ondersteunen om, naar vermogen, zelf zaken op te pakken en leren om te gaan met verantwoordelijkheden. Hiermee krijgen jongeren een stem in de activiteiten van het jongerenwerk die zij, met ondersteuning van een jongerenwerker, zoveel mogelijk zelf organiseren. Het jongerenwerk maakt hiervoor o.a. gebruik van de methodiek Youth Organisation²³.

Opdracht: Het jongerenwerk maakt meer werk van jongerenparticipatie. Door jongeren zelf een rol en verantwoordelijkheid te geven in het organiseren van activiteiten. Dit heeft een positieve uitwerking op de ontwikkeling van jongeren. Het is hierbij belangrijk dat jongeren een duidelijke stem hebben in de manier waarop het jongerenwerk werkt. Het werken met rolmodellen maakt hier deel van uit.

1.2. De online leefwereld

Jongeren anno nu zijn de eerste generatie die de impact van Social media en AI volledig beleven en ermee opgroeien. Het zijn in zekere zin pioniers. De online leefwereld biedt nieuwe kansen en mogelijkheden, maar ook bedreigingen. Omdat we er zelf middenin zitten en veel onbekend is, kunnen we de gevolgen op langere termijn voor jongeren (en onszelf) nog nauwelijks bevatten²⁴. Omdat de online leefwereld voor jongeren substantieel is dient het jongerenwerk hier volop in te investeren²⁵ op de volgende onderdelen:

Aanwezig, zichtbaar en bereikbaar

Jongerenwerkers moeten zichtbaar actief zijn, ook online. Dat betekent dat jongerenwerkers zelf online actief zijn om positief gedrag van jongeren te belonen en zijn ze online bereikbaar. Het jongerenwerk verkent de mogelijkheid voor jongeren om online en

²³ Methodiekbeschrijving Youth Organizing. Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Youth Spot.

²⁴ Echt zijn in de online leefwereld. Todorović, Dejan; Koetsenruijter, Rosa; Manders, Willeke; Sieckelinck, Stijn HVA,UVA 2023

²⁵ Developmental needs of adolescents in the online lifeworld in the context of youth work, Todorović, Sieckelinck, Manders, Linden (van der), Timmerman

anoniem hun verhaal te kunnen doen en hulp, informatie en advies te ontvangen.

Actuele kennis over wat er online speelt

Naast het periodiek delen van informatiebeelden over de fysieke leefwereld van jongeren is het belangrijk dat het jongerenwerk deze informatie ook kan delen over de onlinewereld. Het gaat dan om (lokale) trends en ontwikkelingen op internet en Social media die opvallen en jongeren in positieve of negatieve zin beïnvloeden. Dit is ook relevant voor beleidsontwikkeling en politiek.

Werken aan weerbaarheid

De online leefwereld kent ook risico's. Denk aan online chantage, pesten, sexting, fake news en het online oproepen tot geweld of vandalisme. Ook het (vaak) niet realistische beeld op social media wat bijvoorbeeld door influencers wordt neergezet heeft een negatief effect op het zelfbeeld van jongeren. Samen met partners als het onderwijs, politie en de gemeente helpt het jongerenwerk jongeren weerbaarder te maken door hen bewust te maken van de risico's en te wijzen op ondersteuning.

Signaleren

Social Media kunnen bijdragen aan [radicalisering](#). Jongeren zijn door hun identiteitsontwikkeling kwetsbaar voor (des)informatie, complottheorieën en radicaliserende online-groepen. Algoritmes versterken op Social Media de ideeën en werken als echokamers. J&JW-ers dienen alert te zijn op de signalen²⁶ die jongeren afgeven. Door vroegtijdig in te grijpen kan verdere radicalisering worden gestopt²⁶.

Alternatieven aanbieden

Het aanbieden van alternatieven in de offline leefwereld draagt bij aan minder online tijd doorbrengen. Echte sociale verbinding tussen jongeren en volwassenen ontstaat in de offline wereld en heeft een positief effect op de identiteitsvorming en het pro-sociale contact.

Opdracht: Het jongerenwerk ontwikkelt zich optimaal op het domein van de online leefwereld van jongeren op kennis, expertise en vakmanschap. Voor methodiekontwikkeling en de inzet van werkbare elementen trekt het jongerenwerk samen op met o.a. Youth Spot en Sociaal Werk Nederland.

1.3. Het schooljongerenwerk (SJW)

Doelstelling: Het SJW levert een bijdrage aan een veilig en inclusief schoolklimaat, helpt problematiek bij leerlingen vroegtijdig te voorkomen en op te pakken door het bieden van coachende begeleiding en is een belangrijke partner voor ouders, school en andere partijen in en om school zoals buurtteams, hulpverlening, Leerrecht, bureau Halt, politie en de jeugd BOA's.

Het jongerenwerk heeft inmiddels een positie in het voortgezet onderwijs (vo). Jongerenwerkers zorgen voor de verbinding tussen de omgeving, school, thuis en de

²⁶ Handreiking De rol van internet bij radicalisering naar extremisme. Landelijk Steunpunt Extremisme

onlinewereld. Hun aanwezigheid versterkt het pedagogisch- en veiligheidsklimaat op school. Door de samenwerking met Leerrecht, het buurtteam, SMW, politie en de JGZ kan het jongerenwerk op casuïstiek (zowel individueel als op groepsdynamiek) het verschil maken. Daarnaast kan het SJW ondersteuning aan docenten bieden bij gedrags- en veiligheidsproblematiek. Tot slot is de school voor het SJW een belangrijke vindplaats om jongeren te bereiken. Hoewel er per school maatwerk kan worden geleverd streven we naar uniformiteit op basis van een stevige methodische onderbouwing. Niet het onderwijs maar de methodische werkwijze en het jongerenwerk is leidend in de vorm en inhoud van het schooljongerenwerk.

Naast het jongerenwerk van Bindkracht10 zijn de Jeugdcoaches actief op het voortgezet speciaal onderwijs (vso). Bindkracht en de jeugdcoaches werken hier intensief samen aan het realiseren van effectieve inzet.

Opdracht: Bindkracht10 zorgt voor een methodische doorontwikkeling van het SJW. Hiermee ontstaat een uniforme en meer effectieve inzet. Het SJW levert in het onderwijs ook bijdrage aan de zorg- en veiligheidsstructuur. Het jongerenwerk pakt dit samen met partners in- en rond het onderwijs op. Het jongerenwerk verkent met het kinderwerk hoe leerlingen van het primair onderwijs (groep 8) ook bekend zijn met het jongerenwerk in de wijk. We zorgen voor een regionale verbinding met de jongerenwerkpartijen in de omliggende gemeenten. Op de vo-scholen zet Bindkracht10 (minimaal) 12 uur SJW per school, per week in. Minder inzet dan 12 uur heeft onvoldoende impact en is minder effectief. Zo blijkt uit het door YouthSpot uitgevoerde onderzoek naar het Nijmeegse schooljongerenwerk.

Jeugdcoaches en de school-jongerenwerkers van Bindkracht10 werken zo optimaal mogelijk samen op het vso. We verkennen in 2025 hoe beide partijen elkaar versterken en wat de meerwaarde is om vanuit 2 entiteiten op scholen inzet te plegen.

1.4. Inzet op schulden van jongeren

Veel jongeren kampen met schulden. Zo heeft 1 op de 5 jongeren in Nederland (ernstige) betalingsproblemen²⁷. Het jongerenwerk kan jongeren met schulden ondersteunen, adviseren en hulp bieden. Het jongerenwerk werkt met financieel expert coaches en participeert in de campagne '[Fix je shit](#)'. Financiële problemen leiden ook bij jongeren tot stress en schaamte en vormen een bedreiging voor toekomstkansen. Ook lopen jongeren meer risico om in de criminaliteit te belanden. Het is daarom belangrijk dat het jongerenwerk financiële problemen tijdig signaleert en hierop weet in te spelen.

Opdracht: Het jongerenwerk signaleert tijdig problematische schulden en handelt hier adequaat op. Dit vraagt om expertise bij alle werkers en moet een integraal onderdeel zijn van het werk. De inzet van de [schuldhulpmaatjes](#) willen we vaker benutten. De inzet van de financieel expert coaches moet op termijn een integraal onderdeel zijn van de individueel begeleiders.

1.5. Informatie en advies

²⁷ Geldstress bij jongeren, Nibud en Universiteit Leiden

Het geven van allerhande informatie en advies is een vast onderdeel van het jongerenwerk. Dit doen jongerenwerkers integraal in het werk. Samen met het jongerenwerk onderzoeken we in 2025 op welke manier specifieke spreekuren en informatiepunten anders ingericht kunnen worden. Denk hierbij aan de inzet van vrijwilligers en stagiaires op verschillende toegankelijk plekken voor jongeren.

Opdracht: Het jongerenwerk verkent samen met de gemeente alternatieven voor niet generieke inzet (spreekuren). Denk hierbij aan peer-to-peer netwerken en de inzet van vrijwilligers. Het geven van informatie en advies is goed verankerd in de werkwijze van alle jongerenwerkers. Daarnaast verkent het jongerenwerk hoe jongeren online beter van informatie voorzien kunnen worden.

1.6. Inzet op meiden

Hoewel het jongerenwerk inclusief is blijft het belangrijk om voor meiden²⁸ specifieke activiteiten te organiseren. Meiden hebben, anders dan jongens, in hun ontwikkeling andere behoeften, wensen en identiteitsvragen. Het organiseren van een meidenkamer, weerbaarheidstraining via sport en individuele begeleiding zijn vormen die hieraan tegemoetkomen. Voor deze inzet heeft het jongerenwerk inmiddels een methodiek ontwikkeld²⁹.

Opdracht: Het jongerenwerk richt zich explicieter op de doelgroep meiden en voert dit methodisch uit. Nadruk ligt op sociale veerkracht, weerbaarheid, emancipatie, agency en verbinding.

1.7. Polarisatie en een inclusieve samenleving

Onze samenleving is sterk gepolariseerd³⁰. Tussen groepen in de samenleving die we kunnen verdelen in opleidingsniveau, inkomen, politieke voorkeur, gender, stad en platteland en geloof is een grotere kloof ontstaan. Deels door Social Media leven mensen in hun eigen bubbel en zijn verstokt van een tegengeluid. Hierdoor ontstaat een wij-zij denken en wordt verbinding in de samenleving moeilijker.

Jongerenwerkers zien dat dit onder jongeren tot spanningen leidt en worstelen met de vraag hoe hiermee om te gaan³¹. Jongeren zijn, mede door de coronacrisis, wantrouwend tegen de overheid. Daarnaast maken zaken als armoede, de woning- en klimaatcrisis dat jongeren een gevoel van frustratie en een gebrek aan toekomstperspectief ervaren. Dit versterkt het wantrouwen in de samenleving als geheel waarbij jongeren zich niet gehoord voelen. Polarisatie en spanningen in de samenleving hebben hun weerslag op jongeren. Jongerenwerkers dragen door hun werk bij aan verbinding en de-polarisatie.

Het jongerenwerk heeft al enige tijd een specifieke aanpak op Eritrese jongeren naar aanleiding van eerdere incidenten. Het jongerenwerk is erin geslaagd deze groep aan zich te binden en hiervoor activiteiten te organiseren. Het jongerenwerk kan jongeren die dreigen te

²⁸ We hanteren hier de term 'meiden' t.o.v. de term jongens.

²⁹ Meidenwerk als specifieke methodiek van het jongerenwerk, J. Metz C. Boomkens H. v.d. Grient, K. Trijp, E. Rauwerdink-Nijland

³⁰ Ticking all the boxes? A comparative study of social sorting and affective polarization. E. Harteveld. UvA

³¹ Polarisatie onder jongeren, Expertise-Unit Sociale stabiliteit Min Sociale Zaken i.s.m. het NJI

radicaliseren in bijvoorbeeld rechts-extremisme of islamitisch fundamentalisme tijdig signaleren en hierop acteren.

Opdracht: Het jongerenwerk versterkt de expertise en het vakmanschap op het onderwerp polarisatie en inclusie en weet dit te vertalen naar beleid en uitvoering. Het jongerenwerk heeft oog en aandacht voor spanningen in de samenleving.

Bindkracht borgt de inzet op de groep Eritrese jongeren als regulier onderdeel. Daarnaast verwachten we van het jongerenwerk en de jeugdcoaches dat zij hun kennis en inzicht op het onderwerp radicalisering onderhouden, hierop (online) signaleren en indien nodig met initiatieven komen.

2. Sterke sociale basis, de beweging naar voren

- • • Eén op de zeven jongeren in Nijmegen ontvangt jeugdhulp, dat is te veel³². Het jongerenwerk kan hier een wezenlijk alternatief bieden, vooral door een multi-methodische inzet die het jongerenwerk kenmerkt. Daarmee kan het jongerenwerk jeugdzorgtrajecten voorkomen, verkorten en versnellen. Ook worden individuele curatieve trajecten door een verbinding met het jongerenwerk effectiever³³.

Het gaat om de volgende onderdelen:

- a. Voortijdig preventief ingrijpen en signaleren
Het jongerenwerk kan problemen voor zijn door vroegtijdig signalen op te pakken en deze jongeren ondersteuning te bieden.
- b. Brugfunctie naar formele hulp
Het jongerenwerk kan jongeren vertrouwen laten hebben in professionele hulp, hen motiveren om eigen problemen op te pakken en hiervoor hulp te aanvaarden.
- c. Het bieden van een omgeving voor pro-sociale contacten
In deze omgeving kunnen jongeren positieve steun ontvangen en geven. Deze steun heeft een positief effect op het welzijn, de gezondheid en het volhouden van positief gedrag.
- d. Het bieden van een omgeving voor zelfversterking
Deze omgeving versterkt een positief zelfbeeld en de eigenwaarde
- e. Het bieden van een omgeving voor maatschappelijke participatie
In deze omgeving leren jongeren door vrijwilligerswerk eigen verantwoordelijkheid te dragen, te participeren als opstap naar betaald werk
- f. Brug naar zelfstandigheid
Het bieden van ondersteuning aan jongeren van 18 tot 23 jaar draagt bij aan het op een positieve manier zelfstandig worden.

Daarnaast kan de inzet van het jongerenwerk en de jeugdcoaches individuele hulp voorkomen door de inzet van bijvoorbeeld vorming en talentontwikkeling, ontmoeting en participatie, ook omdat veel problematiek voortkomt uit sociaal-maatschappelijke vraagstukken³⁴. Bij het versterken van beschermende factoren versterkt het jongerenwerk de positieve ontwikkeling van jongeren³⁵. Jongerenwerkers en jeugdcoaches kunnen sterker dan nu, een (normaliserend) alternatief bieden voor geïndiceerde begeleiding.

Opdracht: Jongerenwerk en jeugdcoaches leveren een bijdrage aan het voorkomen, verkorten en versnellen van individuele jeugdhulp door jongeren eerder en beter in beeld te hebben, in te zetten op de werkzame elementen van het jongerenwerk en intensiever samen te werken met

³² Stads en wijkmonitor Nijmegen 2024

³³ Ontwikkelmogelijkheden in het jongerenwerk voor jongeren in specialistische jeugdzorg, Youth Spot HVA, J. Sonneveld 2021

³⁴ Professioneel jongerenwerk, een love tori. Stijn Sieckelincx HVA 2022

³⁵ Top 10 beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling, NJI 2018

netwerkpartners in de sociale basis, buurtteams en jeugdzorg. Naast de interventie 'Welzijn op recept' verkent het jongerenwerk ook andere [initiatieven](#)³⁶ die elders worden uitgevoerd.

Het jongerenwerk van Bindkracht10 en de buurtteams Jeugd en Gezin werken dit jaar intensiever samen, zowel in het onderwijs als in de wijk. Ze stemmen hun aanbod af op casuïstiek en kijken hoe ze elkaar kunnen versterken. De samenwerking wordt gemonitord en er komt later ook aandacht voor de verbinding met de jeugdzorg. Jolanda Sonneveld wordt bij dit traject betrokken.

2.1. Individuele begeleiding

Door naast een jongere te staan, te werken aan wederzijds respect en vertrouwen werken jongerenwerkers aan een betekenisrelatie. Betekenisvol voor een jongere omdat hij of zij daarmee een steunende volwassenen heeft die betrouwbaar, beschikbaar, dichtbij en bovenal 'oke' is. Betekenisvol voor de jongerenwerker omdat hij vanuit deze relatie de jongeren kan ondersteunen en begeleiden. Hij/zij versterkt de veerkracht en weerbaarheid van de jongere en helpt de jongere om weer terug op de rails te komen (of te blijven). Deze vorm van individuele begeleiding door het jongerenwerk is uniek en blijkt effectief in het versterken van de beschermende factoren³⁷.

Opdracht: Het jongerenwerk maakt minimaal 3 fte vrij om individuele begeleiding aan te bieden (40-50 jongeren). Gedurende de opdracht wordt de aanpak doorontwikkeld op basis van geleerde ervaringen. Mogelijkheden voor groepsgericht aanbod worden ook verkend.

2.2. Inzet op het domein thuis (ouders/verzorgers)

Jongerenwerkers hebben vanuit de individuele begeleiding en het schooljongerenwerk contact met het netwerk van jongeren. Hierin zijn ouders of verzorgers de belangrijkste partners. Het actief betrekken van ouders draagt bij aan een effectief individueel traject met een jongere. Ook vanuit het SJW willen we de verbinding met thuis en school door het jongerenwerk beter en slimmer benutten.

Opdracht: Het jongerenwerk versterkt de inzet op het domein 'thuis'. Het belang van deze verbinding met ouders en/of verzorgers is bij alle opgaven van belang en kan in samenwerking met partners worden versterkt. Vanuit de bredere invalshoek welzijn volwassenen en het kinderwerk kunnen ouders bij deze ontwikkeling worden betrokken. Tevens verkent het jongerenwerk de behoefte en uitvoering van een ouder-puber cursus.

³⁶ Inspiratiebundel samen werken aan mentale weerbaarheid van jongeren, J. Sonneveld, Sociaal Werk Nederland 2024

³⁷ Methodische principes en preventie jongerenwerk, J. Sonneveld, J. Metz YouSpot 2018

3. Jeugdcriminaliteit en overlast

Het jongerenwerk acteert nog onvoldoende op de doelgroep Jeugd en Veiligheid. Het gaat hier om jongeren die een hoger risico lopen om in de criminaliteit te belanden en overlast te plegen. Dit om de volgende redenen:

- De doelgroep is (nog) onvoldoende in beeld bij en bereikt door het jongerenwerk;
- Om op deze doelgroep te acteren is aanvullend vakmanschap, affiniteit, kennis en expertise nodig;
- Om tot een effectieve aanpak te komen is samenwerking nodig met veiligheidspartners waarin de rollen, taken en verantwoordelijkheden duidelijk en uitvoerbaar zijn;
- Het werken met deze doelgroep vraagt veel van werkers en de organisatie op het terrein van arbeidsvoorwaarden, veiligheid, informatiedeling en waardering.

Het is om deze redenen nodig om hier extra op te investeren. Hierbij benutten we ook de kennis en ervaring van de jeugdcoaches en de interventie School, Werk, Fit.

Opdracht:

Het jongerenwerk levert een bijdrage aan preventie van jeugdcriminaliteit, dit vraagt inzet op de doelgroep Jeugd en Veiligheid als het gaat om:

- a) Problematische jeugdgroepen en het voorkomen en terugdringen van overlast;*
- b) Jongeren met een hoog risico om in de drugscriminaliteit te belanden of hierin door te groeien;*
- c) Inzet op momenten met een potentieel risico op overlast zoals de jaarwisseling, voetbalwedstrijden, de kermis, situaties met maatschappelijke onrust e.d.;*
- d) Optimale samenwerking met zorg- en veiligheidspartijen als leerplicht, politie, handhaving, jeugd-BOA's, (jeugd)reclassering en bureau Halt. Hier valt ook de samenwerking onder zoals beschreven in de werkwijze groepsaanpak en de lokale persoonsgerichte aanpak.*

3.1. Jongerenwerk op straat, vorming ambulant team

Doelstelling: Het ambulant jongerenwerk weet vanuit haar multi-methodische inzet overlast te voorkomen en te bestrijden, jongeren ontwikkelingsgericht weer op de rails te krijgen en daarmee te voorkomen dat jongeren in en of doorgroeien in het criminele circuit.

Jongeren zijn gebruikers van de openbare ruimte in onze stad. Een groot deel van het jongerenwerk vindt plaats in die openbare ruimte. Jongerenwerkers zijn zichtbaar in de wijk en zoeken proactief jongeren op. Deze laagdrempelige aanwezigheid op straat vormt een belangrijk onderdeel van de preventieve functie van het jongerenwerk. Dit geldt zeker voor de doelgroep Jeugd- en Veiligheid, de aanpak op problematische jeugdgroepen en de inzet op specifieke momenten in het jaar zoals de Kermis, Ramadan en de jaarwisseling. Hoewel jeugdgroepen steeds meer hybride opereren blijft zichtbaarheid op straat belangrijk, ook voor de preventieve- en correctieve functie van het jongerenwerk.

Opdracht: Het ambulant jongerenwerk is outreachend zichtbaar is op straat. Vanuit een sterke informatiepositie en analyse wordt geprioriteerd. We verwachten van het jongerenwerk dat zij de doelgroep Jeugd en Veiligheid en jongeren die niet als vanzelf contact maken goed weten te bereiken en hier een aanpak op kunnen formuleren.

Om het ambulant werk op deze doelgroep te versterken vormt het jongerenwerk samen met de gemeentelijke jeugdcoaches een ambulant team. Dit team werkt outreachend in een aantal geprioriteerde wijken en is actief bij diverse evenementen waar overlast verwacht kan worden, zoals hierboven beschreven. Het team maakt verbinding met de doelgroep en de informele plekken in de wijk. Hieruit ontstaat een betekenisvol contact. Het team biedt hulp en ondersteuning aan jongeren die dit nodig hebben en weet hen ook aan te spreken op hun gedrag. Het team werkt nauw samen met veiligheids-, onderwijs en zorgpartners.

Het prioriteren op groepen en plekken gebeurt o.a. in de wijkbriefings onder leiding van de regisseur veiligheid. In deze overlegstructuur bepalen partijen gezamenlijk de strategie en aanpak. Het ambulant jongerenwerk werkt waar nodig samen met het Zorg en Veiligheidshuis en de lokale persoonsgericht aanpak.

Bindkracht10 maakt minimaal 4 fte ambulant jongerenwerk vrij voor deelname aan dit team. Dit geldt ook voor de inzet van 4 fte voor de jeugdcoaches. Deze ambulante werkers hebben affiniteit met deze doelgroep, zijn bereid (en worden gefaciliteerd) om buiten kantooruren en in het weekend te werken.

Jongerenwerkers en jeugdcoaches zijn complementair aan elkaar. Jeugdcoaches werken vooral vanuit een straatcultuur vanuit ervaringskennis en jongerenwerkers meer vanuit een methodische werkwijze. Jan Dirk de Jong (lector jeugdcriminaliteit aan de hogeschool Leiden) begeleidt dit team tijdens het ontwikkelproces en verricht actieonderzoek.

3.2. School-Werk, Fit

De jeugdcoaches voeren in Nijmegen sinds enige tijd de interventie School, Werk en Fit (SWF) uit. Deze interventie richt zich op de doelgroep Jeugd en Veiligheid. Met sport, huiswerkbegeleiding, coaching, individuele begeleiding en het bieden van een 'thuis' voor jongeren kunnen zij weer terug op de rails komen. De nadruk ligt op het weer toeleiden naar school, werk en (indien relevant) hulpverlening.

Opdracht: We willen de interventie methodisch goed onderbouwen en beschrijven³⁸. Hiervoor wordt samengewerkt met de Radboud en Erasmus Universiteit. Hiermee beogen we een professionaliseringsslag te maken waar er meer evidenced informed wordt gewerkt. Daarnaast willen we dat SWF vaker wordt ingezet voor jongeren die individuele jeugdhulp ontvangen maar met een SWF-traject beter tot hun recht komen.

3.3. Inzet op het vso

Leerlingen op het voortgezet speciaal onderwijs in Nijmegen verdienen onze aandacht. Door hen extra te ondersteunen creëren we voor deze groep gelijke kansen. De jeugdcoaches en

³⁸ Homebase, een basis voor interventies ter preventie van jeugdcriminaliteit, F Kaulingfreks, JD de Jong, S Sieckelinck (Hogeschool Leiden, in Holland en Amsterdam)

het jongerenwerk van Bindkracht10 voorzien, elk vanuit hun eigen expertise, in de ondersteuning aan docenten en het bieden van begeleiding aan leerlingen.

Opdracht: We versterken de inzet op het Voortgezet Speciaal Onderwijs (Aloyisius, Tarcisus en Aventurijn). Het is belangrijk dat we onderzoeken hoe beide disciplines (jeugdcoaches en het schooljongerenwerk) elkaar versterken, welke inzet er nodig is in aanvulling op het brede palet aan ondersteuning in het vso en welke methodische inzet hierop nodig is. Daarnaast verwachten we dat beide disciplines maximaal invulling geven aan de opgave Veiligheid in en om school (vanuit het programma Preventie met gezag).

3.4. Inzet op problematische jeugdgroepen

De inzet van het jongerenwerk en de jeugdcoaches op de aanpak problematische jeugdgroepen is in samenwerking met partijen door de gemeente Nijmegen ontwikkeld. Deze aanpak voorziet in een lokale werkwijze op gebieds- en wijkniveau, een methodische onderbouwing en een convenant die de wettelijke kaders biedt voor het delen van informatie.

Opdracht: We verwachten dat het jongerenwerk en de jeugdcoaches conform de afspraken in het convenant Groepsaanpak jeugd en het convenant LPGA-jeugd handelen. Om dit te bereiken dragen Bindkracht10 en de gemeente Nijmegen zorg voor opleiding, training en instructie aan uitvoerend personeel, zodat deze aanpak in praktijk goed wordt uitgevoerd. Beide organisaties zorgen dat de aanpak periodiek wordt geëvalueerd en waar nodig wordt verbeterd. Knelpunten in de samenwerking worden tijdig op het juiste niveau geadresseerd en indien nodig op bestuurlijk niveau geëscaleerd.

3.5. Inzet op sleutelfiguren en rolmodellen

Goed voorbeeld doet goed volgen. Ook voor jongeren geldt dat zij kunnen leren van het gedrag van een persoon waar zij respect en waardering voor hebben. Deze persoon is dan een positief rolmodel als het gedrag dat jongeren overnemen ook gewenst is. Want het effect van een negatief rolmodel kan dezelfde werking hebben. Het werken met [rolmodellen](#) is meer dan alleen het inzetten van personen die de 'straat' kennen of kunnen 'levelen' met jongeren.

De inzet van sleutelfiguren is bedoeld om invloed uit te oefenen op jongeren en informatie te verzamelen. Soms fungeren deze sleutelfiguren ook -onbedoeld- als rolmodel. De inzet van sleutelfiguren is niet zonder risico's en vraagt een zorgvuldige aanpak.

Opdracht: Samen met de jeugdcoaches en het jongerenwerk onderzoeken we de wijze waarop rolmodellen en sleutelfiguren verantwoord en effectief kunnen worden ingezet en wat de meerwaarde hiervan kan zijn op de diverse aanpakken.

4. Vakmanschap en samenwerken

De opgaven waarvoor het jongerenwerk aan de lat staat en de eisen die wij aan het jongerenwerk stellen, vragen het nodige van de organisatie en het personeel. Professioneel en methodisch handelen en effectief samenwerken vertalen zich in benodigde vakkennis, expertise en vaardigheden. Daarnaast hebben veel jongerenwerkers en jeugdcoaches ervaringskennis opgedaan, hebben zij affiniteit met de doelgroep, een moreel-ethisch kompas en reflecteren werkers op hun eigen handelen. Door deze mix van eigenschappen ontstaat vakmanschap.

Dit betekent het in praktijk toepassen van een methodische onderbouwing, analyse op problematiek en planmatig werken. Ook is er meer vakmanschap nodig op ambulant en outreachend te werken voor de doelgroep Jeugd en Veiligheid. Hoewel de jeugdcoaches zich redelijk bekwaam op deze groep richten is hier een professionaliseringsslag op nodig.

Opdracht: Het jongerenwerk werkt vanuit een stevige professionele- en methodische basis, vanuit leidende principes en een gedeelde visie. Samenwerking met netwerkpartners om optimaal en integraal te kunnen acteren op alle leefgebieden van jongeren is belangrijk. Het is hierbij belangrijk dat jeugdcoaches en jongerenwerkers vanuit hun rol, taak en verantwoordelijkheid kunnen acteren.

4.1. Samenwerken in de wijk

Doelstelling: Het jongerenwerk levert een essentiële bijdrage aan een sterke wijkgerichte informatiepositie door kwantitatieve data te verrijken met beelden en ontwikkelingen van en rondom jongeren in de wijk zodat men gezamenlijk echt impact kan maken op de vraagstukken in de wijk.

Het jongerenwerk is een belangrijke partner in de sociale basis. Als geen ander staat het jongerenwerk in verbinding met formele- en informele partijen. Vanuit stadsdeel-programmering werken we vanuit een gezamenlijke analyse en prioritering op vraagstukken. Niet alleen met cijfers maar ook met kwalitatieve input, van bijvoorbeeld professionals en bewoners. Het jongerenwerk levert hier gebiedsgericht een belangrijke bijdrage aan. Zij hebben immers goed zicht op de lokale vraagstukken en behoeften van jongeren.

Opdracht: We willen dat het jongerenwerk een belangrijke bijdrage levert aan de lokale inzet op jongeren. Dit vanuit een gezamenlijk informatiebeeld, analyse en een integraal plan van aanpak. We verwachten dat het jongerenwerk:

- *Inspeelt op lokale en actuele vraagstukken van jongeren*
- *Hierin gezamenlijk optrekt met wijk- en stedelijke partijen*
- *Dit planmatig en methodisch doet met concrete doelen en te behalen resultaten (impact)*
- *Hierin waar nodig (in afstemming) te prioriteren qua inzet en duur*

Het jongerenwerk mag van de gemeente verwachten dat zij lokaal regie voeren en partijen begeleid en ondersteund in de genoemde stappen. De regisseur sociaal en veiligheid hebben hierin een belangrijke rol, evenals de andere partijen.

5. Slimmer investeren en rijker verantwoorden

Het jongerenwerk werkt momenteel nog weinig data- en opgave gericht. De focus van het huidige werk ligt op het aanbod dat in alle Nijmeegse wijken wordt ingezet. Het jongerenwerk zet breed in, maar het ontbreekt aan focus en verdieping op die plekken waar extra inzet nodig is. Beschikbare kwantitatieve data op jeugd worden in praktijk onvoldoende verrijkt met kwalitatieve data. Daardoor ontbreekt het op het wijkniveau aan een gezamenlijk informatiebeeld. Door hieraan te werken kan het jongerenwerk samen met andere partners slimmer investeren en hierop verantwoorden.

Het jongerenwerk verantwoord haar inzet tot op heden vooral op output (aantal activiteiten en bereik) wat weinig zegt over de impact van het werk (outcome).

Samen met het jongerenwerk verkennen we de wijze waarop het werk en de resultaten beter kunnen worden verantwoord.

Opdracht: We willen dat het jongerenwerk focus aanbrengt op jongeren in een sociaal kwetsbare situatie en hier ook op prioriteert. We willen het rendement van het jongerenwerk zichtbaar maken door te verantwoorden aan de hand van indicatoren die impact meten. We doen dit in samenhang- en in samenwerking- met:

- a. Sturen op een sterke sociale basis*
- b. Stadsdeelprogrammeren*
- c. De regisseurs sociaal en veiligheid*

8. Keuzes maken

In hoofdstuk 7 hebben we de opdracht uitgebreid beschreven. Het is duidelijk dat het jongerenwerk niet alles kan (blijven) doen, zoals zij dit op dit moment uitvoeren. We brengen focus en scherpste aan. Bindkracht10 blijft voor het overgrote deel actief in de wijken en sluit daarmee aan bij de doelstellingen om de sociale basis stevig te houden. Het jongerenwerk zal zich wel meer dan nu richten op de doelgroep jongeren in een sociaal kwetsbare situatie en prioriteren wat in welk stadsdeel nodig is. Daarnaast vragen we in de opdracht meer aandacht voor doorontwikkelen van het schooljongerenwerk en verstevigen van de positie binnen het domein jeugd en veiligheid. Ook ontwikkelen zij samen met o.a. de buurtteams een vorm van individuele begeleiding die bijdraagt aan het voorkomen, verkorten of versnellen van jeugdhulp. Dit vraagt iets van ontwikkeling van het vakmanschap, waar ook in de opdracht nadrukkelijke aandacht voor is opgenomen.

Voor de jeugdcoaches geldt dat zij zich blijven richten op de uitvoering van de interventie School-Werk, Fit. Daarnaast samen met Bindkracht10 werken aan een ambulant team en de reguliere inzet op het vso. Ook voor de jeugdcoaches geldt dat vakmanschap een nadrukkelijke plek in de opdracht is weggelegd.

OPDRACHT					
Inzet Bindkracht10					
					
VERBINDING ONDERWIJS	DOELGROEP	WIJKEN	AMBULANT JW	INDIVIDUEEL JW	VAKMANSCHAP
Inzet op geprioriteerde VO scholen met minimale inzet van 12 uur per week, per school	Inzet: meer gericht op de doelgroep jongeren in een sociaal kwetsbare situatie	Geprioriteerde inzet in wijken en buurten op grond van gezamenlijke analyse en data.	Ambulante inzet op doelgroep Jeugd en Veiligheid. > 4 FTE ambulant JW	Individueel jongerenwerk 3 FTE vrijmaken voor opgave sociale basis	Ruimte reserveren voor vak-ontwikkeling, samenwerking en projectmatig werken
Inzet jeugdcoaches					
					
VERBINDING ONDERWIJS	DOELGROEP	WIJKEN	AMBULANT JW	INDIVIDUEEL JW	VAKMANSCHAP
Inzet op de Nijmeegse VSO scholen (4,5 FTE incl de uitvoering School-werk-Fit)	Gericht op jongeren met een hoger risico op crimineel gedrag en overlast	Geprioriteerde inzet op grond van analyse en data	Ambulante inzet 4 FTE	Uitvoering interventie School-werk Fit en inzet in onderwijs.	Ruimte reserveren voor vak-ontwikkeling

9. Financiën

In het vorige hoofdstuk is uitgebreid stilgestaan bij de opdracht van het jongerenwerk en de jeugdcoaches. We maken scherpe keuzes om de opdracht zo veel mogelijk vanuit de bestaande middelen uit te voeren.

In de onderstaande tabel is de financiering voor de komende jaren weergegeven.

Toelichting:

- In de basisopdracht 2025 ontvangt Bindkracht10 een bedrag van €5.695.457 voor jeugd in de leeftijd 0-23 jaar. Het bedrag in tabel 1 is het bedrag opgenomen uitgesplitst voor jongerenwerk.
- In 2025 en 2026 kan de opdracht uitgevoerd worden uit de reeds begrote middelen. Dit zijn structurele en tijdelijke middelen. Met ingang van 2027 valt ca. € 400.000 aan tijdelijke middelen weg. Dit levert een knelpunt van € 255.000 op voor de inzet van jongerenwerk in het primair onderwijs en voor de extra inzet in Nijmegen Noord. We onderzoeken of en op welke manier we deze middelen structureel kunnen maken.
- Voor de ontwikkeling, deskundigheidsbevordering en aansturing van jongerenwerk en jeugdcoaches op straat – het ambulante team – reserveren we met ingang van 2026 een bedrag van € 250.000 uit Preventie met Gezag. Medewerkers krijgen voldoende ruimte om hier gezamenlijk aan te werken. Uiteindelijk borgen we de inzet van de medewerkers in de reguliere middelen. We onderzoeken hoe we na 2027 de aansturing financieren en borgen.
- We investeren in 2025 een nog nader te bepalen bedrag vanuit Preventie met Gezag, zodat al eerder gestart wordt met deskundigheidsbevordering. De hoogte van het bedrag hangt af van de financiële ruimte in de begroting.

Organisatie	Gefinancierd uit	2025	2026	2027
Bindkracht10	WWZ	€ 2.560.743	€ 2.560.743	€ 2.560.743
Schooljongerenwerk vo BK10	Onderwijs	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Diverse projectsubsidies (tijdelijk)	Onderwijs/GALA	€ 405.000	€ 270.000	€ 0
Totaal BK10		€ 3.265.743	€ 3.130.743	€ 2.860.743
Jeugdcoaches	Veiligheid/PmG	€ 520.000	€ 520.000	€ 520.000
Totaal BK10, jeugdcoaches		€ 3.785.743	€ 3.650.743	€ 3.380.743
Investering ambulant team	PmG	pm	€ 250.000	€ 250.000

Tabel 1. Begroting voor de inzet jongerenwerk en jeugdcoaches 2025-2027

10. Het vervolg

Het college van Burgemeester en Wethouders stelt de opdracht jongerenwerk en jeugdcoaches 2026-2030 vast. Na vaststelling werken de gemeente en de opdrachtnemers Bindkracht10 en de jeugdcoaches in 2025 de opdracht verder uit in een uitvoeringsplan. We geven hierin op onderdelen een aanscherping. In kwaliteit, methodische onderbouwing, samenwerking, vakmanschap, verantwoording en de governance structuur. We benutten de resterende maanden van 2025 om te leren en te ontwikkelen. We laten ons hierbij ook adviseren en begeleiden door verschillende (kennis)instellingen.

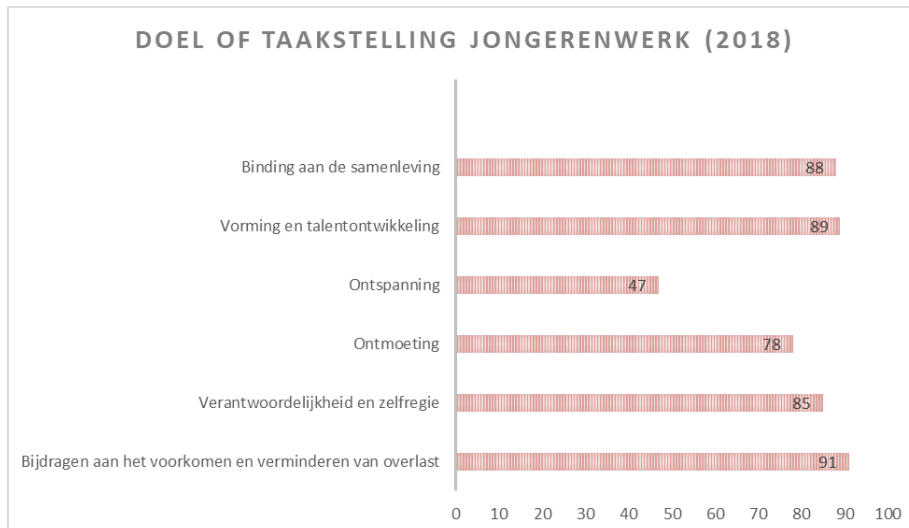
Bijlage Achtergrondinformatie jongerenwerk

Doelen van het jongerenwerk

Jongerenwerkers vormen samen met jeugdwerkers, docenten, ouders, jeugdagenten en vrijwilligers de pedagogische basis rondom jongeren. Deze opvoeders ondersteunen jongeren in hun ontwikkeling zodat zij op volwassen leeftijd volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Onderliggend hieraan kent het jongerenwerk zes doelstellingen⁷:

- A. Binding aan de samenleving
Versterken of herstellen van de maatschappelijke participatie van jongeren
- B. Vorming en talentontwikkeling
Leren van sociaal-emotionele-, morele- en burgerschapsvaardigheden, werken aan gedragsverandering en identiteitsontwikkeling.
- C. Ontmoeting
Jongeren ontmoeten jongeren om van elkaar te leren, het contact met jongeren die anders zijn draagt bij aan zelfbewustzijn en diversiteit.
- D. Verantwoordelijkheid leren dragen
Het leren van zelfregie, verantwoordelijk voor het eigen gedrag en keuzes kunnen maken teneinde te kunnen participeren in een samenleving die een beroep doet op zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid.
- E. Voorkomen en verminderen van overlast
Door het bieden van alternatieven en jongeren bewust te maken van hun gedrag draagt het jongerenwerk bij aan het voorkomen en verminderen van overlast.
- F. Ontspanning
Het bieden van ontspanning zorgt voor plezier en het ontwikkelen van nieuwe vormen van contact. Ook biedt het een alternatief voor jongeren die geen middelen hebben voor commerciële vormen van ontspanning of die in de thuissituatie geen ontspanning vinden.

Aanbieders van het jongerenwerk en jongerenwerkers zelf zien vorming, binding aan de samenleving en het voorkomen en verminderen van overlast als hun belangrijkste taken². Het minst relevant wordt ontspanning genoemd.

Methodisch en professioneel werken

Het jongerenwerk is een aparte beroepsgroep met een eigen beroepscode (2014). Het jongerenwerk werkt **methodisch** en professioneel. Methodisch werken houdt in dat professionals doelgericht, systematisch en daarbij ethisch- en maatschappelijk verantwoord handelenⁱ. De leefwereld van jongeren is het primaire vertrekpunt, zowel letterlijk fysiek (door hier aanwezig te zijn) als figuurlijk (door aan te sluiten bij het perspectief van jongeren). Vanuit de leefwereld werken jongerenwerkers aan de samenwerking met netwerkpartners als politie, buurtteams, jeugdwerkers, scholen en gemeente.

De context waarbinnen jongerenwerkers opereren staat niet stil. De leefwereld van jongeren, nieuwe beleidsvragen en veranderingen in de eigen organisatie vereisen een adaptief vermogen. Ook (wetenschappelijke) inzichten, methoden en kennis blijven in ontwikkeling en worden door werkers meegenomen en, waar nodig, naar de praktijk vertaald.

Jongerenwerkers werken **ontwikkelingsgericht**. Dat betekent dat zij zich ten alle tijden richten op de brede, deels autonome en positieve ontwikkeling van jongeren. De sociale, maatschappelijke en persoonlijke ontwikkeling tot volwaardig mens-zijn. Dit vereist een morele- en emotionele identiteitsontwikkeling, het leren van levensvaardigheden en sociaal-maatschappelijke participatie.

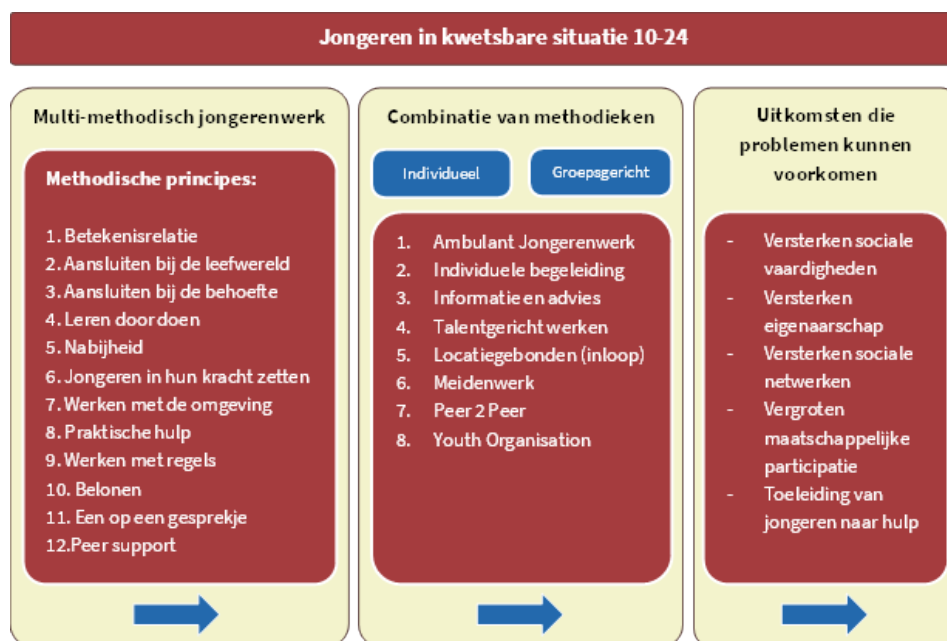
Evidence Based Practice

Naast dat we van jongerenwerkers verwachten dat zij werken volgens hun beroepscode (waarmee zij de kwaliteit van hun werk borgen) is het belangrijk dat zij in hun handelen de

richtlijnen volgen van **Evidence Based Practice** (EBP). Dit betekent dat jongerenwerkers het werken in de praktijk baseren op a) wetenschappelijke kennis, b) praktijkkennis en c) kennis en waarden van (en over) de doelgroep. Werken volgens EBP vraagt van jongerenwerkers dat zij op hun handelen kunnen reflecteren en dit methodisch kunnen onderbouwen en zich actief blijven toerusten met kennis en vaardigheden. Het werken aan **vakmanschap** en een blijvende professionalisering is juist voor het jongerenwerk van belang. Te lang is het werk uitgevoerd vanuit praktijkkennis en intuïtie waardoor de impact en unieke betekenis van het jongerenwerk onderbelicht is gebleven. Er is verder meer onderzoek nodig om het methodisch werken in de praktijk zichtbaar te maken¹.

Methodische principes

Jolanda Sonneveld en Judith Metz (HvA) ontwikkelde in 2018 een methodisch kader voor het jongerenwerk. Vanuit dit werk distilleerden zij 10 belangrijke methodische principes. De methodische principes staan aan de basis van het jongerenwerk en vertaalt zich in een combinatie van methodieken en werkwijzen.

Sociale Veerkracht

Het versterken van de **sociale veerkracht** is een benadering die een antwoord biedt op identiteitsvraagstukken. Het gaat hier niet alleen om de individuele context maar het kijkt ook naar de ondersteunende relaties, de mogelijkheid van jongeren om invloed uit te oefenen op zaken die hen aangaan en de pedagogische infrastructuur als geheel. Vanuit deze benadering wordt de vraag gesteld: Welke context nodig is om een bepaalde kwetsbaarheid te compenseren waardoor deze kan worden omgezet naar kracht.

Het uitgangspunt is dat jongeren voor een positieve ontwikkeling behoefte hebben aan positieve impulsen. In de identiteitsvorming hebben jongeren in hun leefwereld te maken met identiteitsvraagstukken. Wat zijn de waarden, normen, gedragsregels en symbolen van mijn groep en hoe verhoud ik mij hiertoe? Het gevoel 'erbij te horen' is voor jongeren belangrijk waardoor ze zich identificeren aan de context van *hun* groep en zich afzetten tegen anderen, die 'anders' zijn²⁰. Uiteraard kan dit ook leiden tot overlast gevend groepsgedrag. Door ons te focussen op het probleemgedrag versterken we onbewust het negatieve zelfbeeld en werkt het stigmatiserend. Hierdoor kunnen jongeren zich verder terugtrekken en zich aansluiten bij criminele groepen waar zij zich wel geaccepteerd voelen.

De notie dat het 'gevoel ergens bij te horen' voor een positieve identiteitsontwikkeling belangrijk is laat zien dat we ons moeten realiseren deze jongeren niet verder uit te sluiten maar moeten includeren. Door aandacht te hebben voor de **bronnen van veerkracht** en in te zetten op **beschermende factoren** werken we aan weerbaarheid en sociale veerkracht. Dit vanuit het besef dat we in het jeugdwerk werken in een speelveld van ongelijke kansen²⁰.

Beschermende factoren

Met **ontwikkelingsgericht werken** en aandacht voor de sociale veerkracht richt het jongerenwerk zich minder op de afzonderlijke problemen en risicofactoren maar zet het meer generiek in op beschermende factoren. Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) heeft recent de 10 belangrijkste **beschermende factoren** onderzocht die van belang zijn voor een **gezonde ontwikkeling**. Het gaat hierbij om de volgende generieke factoren:

De top 10 beschermende factoren die voor alle jongeren gelden:

1. Sociale binding
Voor commitment in het kunnen aangaan van een positieve emotionele band met sociale relaties in het gezin, de vriendengroep, school en wijk wordt de basis gelegd in de binding/hechting met ouders en andere verzorgers. De kwaliteit van deze relaties speelt in het opgroeien tot volwassenen een cruciale rol.
2. Kansen voor betrokkenheid
Dit gaat om de mate waarin kinderen en jongeren een kans krijgen om een betekenisvolle en gewaardeerde bijdrage te leveren aan verbanden waar zij deel van uitmaken. Participatie en interactie zijn belangrijk voor het ontwikkelen van interpersoonlijke vaardigheden.
3. Pro sociale normen
Opgroeien in een omgeving met -voor kinderen- duidelijke normen en waarden voor positief gedrag die consequent worden uitgedragen en nageleefd.

-
4. **Erkenning en waardering voor positief gedrag**
Opgroeien in een omgeving waar positief gedrag wordt beloond waardoor een jongere gemotiveerd is om dit gedrag te herhalen. Het ontvangen van positieve bekrachtiging is essentieel in de leefwereld van een jongere.
 5. **Steun van belangrijke volwassenen en voorzieningen in de omgeving**
Dit gaat om de invloed van de opvoeding door ouders en verzorgers, formele opvoeders en de sociale omgeving. Voor een positieve ontwikkeling van kinderen is ouderlijke steun, positieve ouder-kind interacties en een veilige hechting essentieel. Factoren die hierbij verder een rol spelen zijn ouderlijke warmte, positieve communicatie en ouderlijk toezicht. Verder is de rol van formele opvoeders zoals leerkrachten en docenten van belang en groeien kinderen met een ondersteunend sociaal netwerk van andere volwassenen veerkrachtig op en zijn beter bestand tegen stresserende omstandigheden. Tot slot blijkt de mate van toegankelijk tot voorzieningen in de wijk (kinderopvang, school, het jongerenwerk en de sportclub) een beschermende factor.
 6. **Constructieve vrijetijdsbesteding**
De aanwezigheid van voldoende kansen om deel te nemen aan creatieve- en sportactiviteiten waar jongeren in contact komen met volwassenen en leeftijdsgenoten die hen aanmoedigen en ondersteunen bij het ontwikkelen van hun talenten en vaardigheden.
 7. **Competenties**
Sociale competenties gaat over interpersoonlijke vaardigheden die helpen om gevoelens, gedachten en gedrag te integreren om zo bepaalde sociale doelen te bereiken.
Emotionele competenties gaat over het vermogen om gevoelens en emotionele reacties van zichzelf en anderen te kunnen identificeren en er adequaat op te kunnen reageren.
Gedragsmatige competenties gaat het vermogen om adequaat te communiceren (verbaal en non-verbaal) en tot actie te komen (andere helpen, weglopen van een negatieve situatie en participeren in positieve activiteiten).
 8. **Cognitieve vaardigheden**
Het beschikken over voldoende cognitieve vaardigheden zoals logisch en analytisch denken, abstract redeneren en meer specifieke vaardigheden als lees- en rekenvaardigheden.
 9. **Schoolmotivatie**
Het gaat hier om de mate waarin een jongere betrokken is bij leeractiviteiten, een binding met school heeft, gemotiveerd is tot presteren en een positieve verwachting heeft ten aanzien van het eigen succes. Hierbij zijn normen en waarden t.a.v. leren en onderwijs die worden uitgedragen door de gemeenschap, thuis en de vriendengroep uiteraard van groot belang.

10. Positieve identiteit

Dit gaat om hoe jongeren zichzelf zien in relatie tot hun toekomst, de mate van eigenwaarde en een gevoel van persoonlijke effectiviteit. Dit laatste gaat over de overtuiging die je hebt in je eigen vermogen om bepaalde persoonlijke doelen te bereiken. Positieve identiteit bepaalt de mate waarin je voor jezelf doelen nastreeft en gemotiveerd bent om dit ook te behalen.

Uit empirisch onderzoek van Michael Ungar blijkt dat kinderen en jongeren in hun ontwikkeling behoefte hebben aan negen zaken¹. Dit zijn:

1. Structuur	6. Een gevoel van agency (invloed)
2. Consequenties	7. Een gevoel van erbij horen
3. Ouder-kindrelatie	8. Een eerlijke en rechtvaardige behandeling
4. Sterke banden met meerdere volwassenen	9. Fysieke en mentale veiligheid
5. Een krachtige identiteit	

Voor het Nijmeegse jongerenwerk gelden de bovenstaande factoren als uitgangspunt. Het is belangrijk dat dit zich ook vertaalt naar het *rijker verantwoord* en de *impact* die het jongerenwerk op vraagstukken weet te maken.